

BİBLİYOGRAFYA :

Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât*, “adv”, “had” md.leri; *Lisânü'l-Arab*, “ğlv” md.; Ebû'l-Bekâ, *el-Küllüyyât*, s. 150, 242, 311, 392; Wensinck, *el-Mu'cem*, “adv” md.; M. F. Abdülbâki, *el-Mu'cem*, “adv” md.; *el-Muvaṭṭa'*, “Cihâd”, 11, “Ramazân”, 1, “Şiyâm”, 6, 7; *Müsned*, I, 23, 24, 40-41, 215, 300, 347, 386; II, 180, 217, 221, 310; III, 101, 161, 198, 454, 456; IV, 25, 86, 118, 119, 132, 147, 172, 338, 394, 422; V, 32, 41, 147, 386; VI, 46, 116, 167, 173; Dârimî, “Şalât”, 159, “Nikâh”, 3; Buhârî, “Eymân”, 24, “Teheccüd”, 5, 18, “Edeb”, 50, 54, 86, “Tevhîd”, 9, “Da'âvat”, 50, “İmân”, 32, “Nikâh”, 1, “Veşâyâ”, 16, “Enbiyâ”, 48, “Şavm”, 33, 45, 55; Müslim, “İmân”, 148-149, 167, “Müsâfirîn”, 177, 178, 219, “Şalât”, 182, “Cihâd”, 3, “Zikir”, 78, “İlim”, 7; İbn Mâce, “Edeb”, 36, “Menâsik”, 63, “Du'â”, 12, “Zühd”, 19, “Cenâ'iz”, 52, “Tahâret”, 48; Ebû Dâvûd, “Edeb”, 50, “Cihâd”, 82, “Teṭavvu'”, 27, “Şavm”, 55; Tirmizî, “Zühd”, 47, 64, “Birt”, 60; Nesâî, “Zinet”, 53, 122, “Cenâ'iz”, 30, “Şiyâm”, 47, 48; Taberî, *Câmü'l-beyân* (Şâkir), IX, 416; Ebû Hâtim er-Râzî, *Kitâbü'z-Zine* (nşr. Abdullah Sellôm es-Sâmerrâî, *el-Gülüv ve'l-fıraku'l-Gâliyye fi'l-haḍâretü'l-İslâmiyye* içinde) [baskı yeri yok], ts. (Dârü Vâsıt), s. 303-305; a.mlf., *A'lâmü'n-nübüvve* (nşr. Salâh es-Sâvî – Gulâm Rızâ Avânî), Tahran 1397/1977, s. 43, 45, 166; Mâtürîdî, *Te'vilât*, Hacı Selim Ağa Ktp., nr. 40, I, vr. 172^b, 193^c; Kâdî Abdülecbbâr, *el-Mugnî*, XX/1, s. 14; Ebû'l-Yüsr el-Pezdevî, *Uşûlü'd-dîn* (nşr. H. Peter Linss), Kahire 1383/1963, s. 257-258; Fahrreddin er-Râzî, *Mefâtihu'l-ğayb*, XII, 62-63; İbnü'l-Esir, *en-Nihâye*, III, 382; İbn Teymiyye, *Minhâcüs-sünne* (nşr. M. Reşâd Sâlim) [Riyad], 1406/1986, I, 474, 482-483; VI, 190; VIII, 59; İbn Kayyim el-Cevziyye, *Medâricüs-sâlikîn*, Beyrut 1403/1983, II, 496; Şevkânî, *Fethu'l-kâdir*, I, 540; II, 65; Âiûsî, *Rûhu'l-me'ânî*, VI, 210; Elmalılı, *Hak Dini*, II, 1784-1785; Reşid Rızâ, *Tefsîrül-me'nâr*, IV, 65; VI, 81, 461, 488-489, 491; VIII, 138-139, 277, 439; IX, 369, 469, 527; X, 431, 438-440; XI, 63, 115, 261-262; Ali Sâmî en-Neşşâr, *Neşetü'l-fikri'l-felsefi fi'l-İslâm*, İskenderiye 1966, II, 66-69, 71-98, 246; Yûsuf el-Kardâvî, *Zâhîretü'l-gülüv fi't-tekfîr* [baskı yeri yok], 1406/1985 (Matâbiul-muhtârî'l-İslâmî), s. 4-5, 18-19; Ahmed Abdülkâdir eş-Şâzelî, *Harekâtü'l-gülüv ve't-tetarruf fi'l-İslâm*, Kahire, ts. (Dârü'l-Misriyye), s. 10-13; Abdurrahman b. Muallâ el-Lüveyhiḳ, *el-Gülüv fi'd-dîn*, Beyrut 1412/1992, tür.yer.; Abdullah Sellôm es-Sâmerrâî, *el-Gülüv ve'l-fıraku'l-Gâliyye fi'l-haḍâretü'l-İslâmiyye* [baskı yeri yok], ts. (Dârü Vâsıt), s. 11-29, 73-74, 125.



YUSUF ŞEVKÎ YAVUZ

GUMÂRÎ

(bk. İBNÜ'S-SİDDİK el-GUMÂRÎ).

GUMEYSÂ el-ENSÂRİYYE

(bk. ÜMMÜ SÜLEYM).

GUNDER

(غندر)

Ebû Abdillâh Muhammed
b. Ca'fer Gunder el-Hüzelî
(ö. 193/809)

Basralı hadis hâfızı.

110 (728) yılından sonra doğdu. Benî Hüzeyl'in mevlâ*sı olup pamuktan dokunmuş kaba elbise (kirbâs) ticareti yaptığından Kerâbîsi nisbesiyle de anılmaktadır. Başta üvey babası Şu'be b. Haccâc olmak üzere İbn Cüreyc, Ma'mer b. Râşid, İbn Ebû Arûbe, Süfyân es-Sevrî ve Süfyân b. Uyeyne gibi hocalardan hadis rivayet etti. Zehebî, hadis tahsili için onun Basra'dan başka yere gittiğine ihtimal vermemektedir. Kendisinden Yahyâ b. Maîn, Ali b. Medînî, Ebû Bekir b. Ebû Şeybe, İshak b. Râhûye, Halîfe b. Hayyât ve Ahmed b. Hanbel gibi tanınmış muhaddisler rivayette bulundu.

Hadis öğrenmek için çok soru sordugundan hocası İbn Cüreyc ona “gürültücü” anlamında Gunder lakabını vermiştir. Yahyâ b. Maîn, Gunder'in hocalarından yazdığı hadislerin son derece güvenilir olduğunu söylemekte, bir gün İbn Uyeyne'den rivayet ettiği hadisleri ihtiva eden bazı kitapları orada bulunan muhaddislere (veya kendisine) vererek bu hadislerde bir kusur bulmalarını istediğini, fakat onlarda bir rivayet kusuru göremediklerini belirtmektedir. Abdurrahman b. Mehdî, Gunder'in Şu'be b. Haccâc'dan duyarak yazdığı ve ayrıca ona kontrol ettirdiği hadisleri ihtiva eden kitaplardan Şu'be hayatta iken bile faydalandıklarını söylemiş, Şu'be'den rivayet edilen hadisler konusunda kendisi de dahil olmak üzere Gunder'in herkesten daha güvenilir olduğunu ifade etmiştir. Abdullah b. Mübârek de Şu'be'den rivayet edilen hadislerde ihtilâfa düşüldüğü zaman Gunder'in kitaplarını hakem kabul etmek gerektiğini söylemiştir. Rivayetleri *Kütüb-i Sitte*'de yer alan Gunder'in Şu'be'den naklettiği hadislerin sağlamlığını kabul eden Ebû Hâtim er-Râzî, onun başkalarından yaptığı rivayetlerin bu derece güvenilir olmadığını belirterek bunların kontrol edilmek üzere yazılabileceğini zikretmişse de Zehebî, sahih hadisleri bir araya getiren müelliflerin onun rivayetlerinin güvenilir olduğu hususunda ittifak ettiklerini belirtmiştir. Nitekim

Ebû'l-Hasan el-İclî de Gunder'in sika olduğunu kabul etmiş, İbn Hibbân onu eş-Şikât'ına alarak dalgınlığına rağmen Allah'ın seçkin kullarından olduğunu söylemiştir.

Gunder, 193 yılı Zilkade ayının ilk günlerinde (Ağustos 809) vefat etti. Bu tarih bazı kaynaklarda 192 ve 194 olarak da zikredilmektedir.

Talebesi Yahyâ b. Maîn Gunder'in meziyetleri ve zaafı hakkında önemli bilgiler vermekte; onun elli yıl boyunca gün aşırı oruç tuttuğunu, başkalarını zekât vermeye teşvik için zekâtını mahalle mescidinin minaresine çıkıp fakirleri etrafına toplayarak dağıttığını, halkın kendisine itibar etmesini sağlamak amacıyla ondan hadis tahsil etmek için Basra'ya gelen talebelerini yanına alarak çarşıda dolastığını söylemektedir.

Gunder lakabıyla tanınan on şahıs daha bilinmekte olup bunların yedisinin adı Muhammed, baba adları da Ca'fer'dir (Zehebî, *Tezkiretü'l-huffâz*, III, 960-964).

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *et-Tabakât*, VII, 296; Yahyâ b. Maîn, *et-Târîh*, II, 508-509; a.mlf., *Ma'rifetü'r-ricâl* (nşr. Muhammed Kâmil el-Kassâr v.dğr.), Dimaşk 1985, I, 162, 163; II, 41-42; Halîfe b. Hayyât, *et-Tabakât* (Zekkâr), I, 544-545; a.mlf., *et-Târîh* (Ömerî), s. 466; Ahmed b. Hanbel, *el-İlel* (Vasiyyullah), I, 118, III, 448; Buhârî, *et-Târîhu'l-kebir*, II, 57-58; a.mlf., *et-Târîhu's-şagîr*, II, 269, 273; İclî, *eş-Şikât*, s. 402; Fesevî, *el-Ma'riye ve't-târîh*, I, 182, 188, 219, 220, 234, II, 101, 103-105, 107-112, 120, 156-157, 201-203, 272-276, 296, 551, III, 29, 48, 80, 178, 280, 385, 391; İbn Kuteybe, *el-Ma'ârif* (Ukkâşe), s. 513; İbn Ebû Hâtim, *el-Cerh ve't-ta'dîl*, VII, 221-222; İbn Hibbân, *eş-Şikât*, IX, 50; Mizî, *Tezhibü'l-Kemâl*, XXV, 5-9; Zehebî, *Tezkiretü'l-huffâz*, I, 300-302; III, 196-964; a.mlf., *A'lâmü'n-nübelâ*, IX, 98-102; a.mlf., *Târîhu'l-İslâm: sene 191-200*, s. 352-355; a.mlf., *Mizânü'l-i'tidâl*, III, 502; İbn Hacer, *Tezhibü't-Tezhib*, IX, 96-98; Hazrecî, *Hulâşatü Tezhib*, s. 330-331; İbnü'l-İmâd, *Şezerât*, I, 333.



M. YAŞAR KANDEMİR

GUNNE

(الغنة)

Kur'an-ı Kerim tilâveti sırasında genizden çıkarılan belirgin ve melodik ses.

Sözlükte “genizden konuşmak, inlemek” anlamına gelen gann (gunne) kökünden isim olup kıraat ve tecvid ilimlerinde “genizden gelen ses” olarak tarif